

ARGIUNEAK

Anton D'Abbadie

- Dublin'en jaio, 1810, eta Paris'en il 1897.
- Irlandarra zan, beraz?
- Aita eban euskalduna eta ama irlandarra.
- Ibiltaria zan gizona, esaten dabenez.
- Amar urterekin etorri zan euskal Pirenée mendietara.
- Eta, amabost urterekin, 1835'ean, etorri zan berriro, Eskozia eta Ingalaterran zear, Eus-

kalerri'ra eta ibillaldi arren gomutaz idatzi eban *Pen-sées, études et voyages de 1835'* idaztiñoa. Oraintxen argitaratu dau EUSKO-**IKASKUNTZA** taldeak.

- Zienzi arazoetan oso jakintsua omen zan; baña, euskerari buruz, zer?

- Brasil'etik Egipto'raiñoako bideak egin zituen zientzietan murgildurik eta 1851 urtean asi zan Euskal-erri'an, Urruñe'n lenengoz eta gero beste lurralde guztietan, pelota eta bertso jokoak urteero sortzen. Lan guzti aien bertso-kopurua, atera berri dau EUSKO-**IKASKUNTZA** k.

- Zer izen imiñi dautso liburuari?

- Auxen: "ANTON ABADIAREN KOPLARIEN GUDUAK. BERTSO ETA AIRE ZENBAITEN BILDUMA: 1851-1897". Jauregi eder bat ere egin eban Hendaia'n, itsaso zabalaren aurrez-aurre.

- Eta, zer egin zuen jauregi arekin?

- *Academie des Sciences de France*'ri emon baldintza onekin: Abbadi familiak egin ebana Euskeraren aide, eurok egitea. Ez dabe sekulan baldintza on bete.

(ASMOZ ETA JAKITEZ. Eusko-Ikaskuntza. 1997. 9n. Zenbakia. Abendua).

Julian Butron, Errigoiti'ko `Santutzua'

- 1901'ean it zan Portugal'eko Vila Chá da Beira errixkan.

- Nundik dago erri txiki ori?

- Oporto'tik 90 kilometrora: angoo San Antonio'ren ermita batean eortzi eben eta antxen dago gorputza

osorik.

- Zenbat urte eukazan il zanean?

- 27 urte eukazan; gaztea oraindik, orregaitik esango deutsoe `Santutxu'.

- Abadea zan, ala zer?

- Praille-abadea zan; amabi urterekin sartu zan Balmaseda'n Prailleek eukien komentu batean eta abade egin eben 1899'garren urtean.

- Eta, 1901'ean il? Bi urte bakarrik abade?

- 27 urterekin il zan, 1874'ko Otsaillaren 7'an jaio zalako. Bizi-aldia motza; baña, frutu aundikoa. Onegaitik doaz, etenik gabe, kristiñau-moltoak here gorputza ikustera eta eskariak egitera.

- Zelan ikusten dabe lurperatuta ba'dago?

- Atera eben lurpetik eta kristalezko kutxa batean imiñi eben; orregaitik ikusten da gorpua osorik dagoe-la.

- Eta, nundik joaten dira `Santutzua' ikustera?

- Euskadi'tik be asita dagoz, España'tik eta batez be Portugal'etik bertatik.

- Eta, mirari asko egiten dauz.

- Alan esaten dabe; orregaitik doaz ainbeste jende bertara.

- Eta, aren familikotik iñor bizi al da?

- Bai, bizi dira eta aren

illoba Jaime Butron'ek esaten dau ze, aita eta amak baeukiela gogoa gorputz on ikusteko, iñork ez ebalako orrelakorik siñisten.

- Orduan, joan bearko dogu arruntz.

Diabetes Mellitus eta Insulina

- Txo, latin erakusten asi zara, ala zer?

- Odolean azukre geiegi edukitzeari deritxo Diabetes Mellitus.

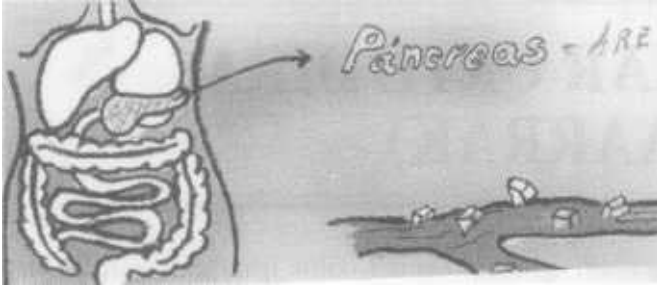
- Eta, geiegizko on nundik dator?

- Gorputzeko zelula gurtiek bear dabe gozoki mota bat, glukosa, bizi izateko: mogitzeko, berotzeko, indarra izateko.

- Zelan joaten da gozoki on zelula barrura?

- Lan on egin aal izateko gure areak (páncreas) Insulina sortzen dau eta onen laguntzarekin egiten dau zelulak gozokia artu eta bere barnean, erre. Erretze

orretatik sortzen zaigu gorputzeko berotasuna eta indarra. Errekiñak odolak gasotzen ditu eta isuriakin kanpora bota.

—Eta, gure areak insularik sortzen ez ba'dau?

—Orduan, gozoki ori, glukosa, odolean pillatzen da eta geiegizko glukosa sortzen zaigu (hipergluzemia).

—Orrela ba'da, diabetes insulina-eza da.

— Arrazoi dozu eta gaitz orrek erremedio eskasa dau. Andik aurrera insulina artu bearko dozu beti, gozoki gutxi jan eta asko ibilli, gaiñezko azukre orrek erre aal izateko.

Aizken lerrokoak

—Erroma'n izan dogu, joandan urtearen aizkenean, Gotzaien Bilketa, Sinodoa.

—Bai, Aita Santua buru zutela.

—Aita Santu buru eta lenego lerroan Kardenalak. Ondorengo lerroan Gongotzaiak, Arzobispoak.

—Jakiña, gero Gotzaiak.

—Atzerako lerroan, gotzai ez ziren, laguntzaille eta konseju-emaille. Aizkeneko lerroan, emakume gaixoak.

—Baña, lenego eser-lekua emakumeari eskeiñi bear zaiola erakutsi digute beti... Orixen da ejemplo ederra.

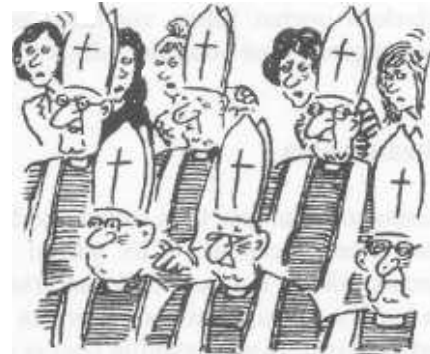
—Bai, badakizu zer esaten duen Jesus'ek; Aizkenak izango dirala lenen; beste aldetik, berriz, ondo hegiratu ezkerro, beltzez eta purpuraz osatutako talde eder aretan, ez litzazke ondo etorriko aurretik, jantzi mimi-ri-mamarra aiek, emakumezkoenak, alegia, ez eta kolore askoetako txima luze edo motz aiek.

—Toki ederrean uzten dituzu Gotzaiak!

— Bear ba'da, Gotzaiak be feminismoan sartunda egongo dira eta badakizu, gaur eguneroko 'feminak', gizonetzkoen neurrian nai dute euren burua... eta on orrela ba'da, ez dau ezerk agintzen eser-lekua andrazkoari lagatzea.

BARTOLO ARROPAINGO

/ SYNOP of *6iSHoP51*

ZER ALDIZKARIA

Ordaindu, mesedez, ZER aldizkaria! (2.500 pezeta) kontu onetan:

EUSKERAZALEAK

BILBAO BIZKAIA KUTXA

Bilbao, 2095 0000 7 4 20.000 8961-5

Adiskide! Mesedez ZER aldizkaria aurrera eroaten lagundu eiguazu!

**Ebagi orri onetan txarteltxu au eta eroan BBK'ra eta ordaindu 2.500 pezeta. Ez dozu ezer be idatzi bear
Bahia aztu barik esan Kutxan zeure izena eta zeure erriarena.
Eskerrik asko!**